

**COM GARANTIR LA SEGURETAT I ELS RISCOS DELS
TREBALLADORS EN LES OPERACIONS
DE RECOL·LECCIÓ DE FRUITA**

IRTA

Institut
de Recerca i Tecnologia
Agroalimentàries

Col·lecció Guia de Bones Pràctiques Agrícoles per a Fructicultors

Escrit i elaborat per:
Carlos Faro, Estanis Torres, Núria Farré, Montse Palau.

Introducció

Les condicions de treball són qualsevol característica del mateix que pugi tenir una influència significativa en la generació de riscos per a la seguretat i salut del treballador (aquí s'hi inclou les característiques dels locals, instal·lacions, equips, productes, agents químics, físics i biològics, i fins i tot, les característiques organitzatives del treball).

En el procés productiu de la fruita dolça, la mà d'obra té un pes important: entre el 40 al 60% del seu cost de producció (en condicions normals i sempre segons l'espècie i varietat). Aquest percentatge ja ens dona una idea de la gran importància que té el treball de les persones en la producció de fruita.

El cultiu dels fruiters duu associats un seguit de riscos propis de la naturalesa de les tasques a dur a terme i de les èpoques en què es realitzen. I l'empresari agrícola té l'obligació de posar les mesures per minorar-los. La prevenció dels Riscos Laborals està legislat per la Llei 31/1995 de 8 de novembre, de prevenció de Riscos Laborals, i desenvolupada pel Reial Decret 39/1997 de 17 de gener.

En aquesta guia us donarem alguns consells bàsics per minimitzar els riscos i augmentar la seguretat durant la recol·lecció de fruita.

Les operacions de cultiu es duen a terme a l'aire lliure. Això fa que estiguin especialment influenciades pel clima i les condicions ambientals

1. La Calor

Temperatures $>30^{\circ}\text{C}$,
VIGILAR

30 °C

Temperatures $>33^{\circ}\text{C}$,
PODEU ESTAR EN PERILL

33 °C

En cas d'exposició a la calor es recomana:

Beure amb freqüència aigua fresca ($10-12^{\circ}\text{C}$), un got cada 15-20 minuts. És recomanable fer-ho just abans de l'exposició, durant l'exposició i continuar amb una hidratació generosa al finalitzar la jornada de treball.

Evitar les begudes alcohòliques, amb cafeïna o molt ensucrades, ja que afavoreixen la deshidratació.

Prendre menjars lleugers que ajudin a reposar les sals perdudes per la suor (amanides, fruites, suc). Evitar els menjars calents i pesats.

Mantenir la pell sempre neta, per facilitar la transpiració.

Si es treballa al sol, cobrir-se el cap amb un barret o gorra. Protegir-se el cos amb roba ampla, clara i fresca que cobreixi la major part de la superfície del cos.

Protegir la pell exposada al sol amb crema solar. Posar la crema solar 20 minuts abans de l'inici de l'exposició, i regularment al llarg del dia. El factor de protecció ha de ser 30 o superior, segons el vostre tipus de pell.

En cas d'insolació o esgotament per calor, s'ha de trucar al metge. Mentre arriba l'ajut mèdic, s'ha de dur a l'afectat a un lloc fresc i amb ombra, donar-li aigua amb una mica de sal, afuixar-li la roba i ficar-li compreses fredes al cap. Síntomes com fatiga, pell seca, mal de cap, vertigen i rampes musculars, poden ser precursors d'altres més greus com la deshidratació i el cop de calor.

Cop de calor

Origen	Fallida del mecanisme de regulació de temperatura
Efectes	<ul style="list-style-type: none"> · Augmenta la temperatura corporal (més de 40 °C). · Pell seca, calenta i envermellida. Es deixa de suar o se sua poc. · Fatiga, nàusees, vertigen o mareig, malestar en general. · Agitació, confusió, desorientació. · Irritabilitat, canvis de comportament. · Puls ràpid i accelerat. · Pèrdua de la consciència, probable aparició de convulsions i coma.
Conseqüències	MOLT GREUS <ul style="list-style-type: none"> · Requereix assistència hospitalària urgent. · Pot provocar la mort.

2. Picades

Si s'és al·lèrgic a les picades d'algun insecte, informar el responsable de l'explotació.

Disposar de farmaciola propera amb desinfectants i antisèptics autoritzats, gases estèrils, cotó hidròfil, bena, esparadrap, apòsits adhesius, tisoires, pinces i guants d'un sol ús, productes d'ús tòpic per picades, etc.

El personal al·lèrgic a les picades més freqüents, com vespes o abelles, haurà de tenir sempre a mà un equip d'urgències.

1. Caiguda de persones a diferent nivell

El tipus de plantació determina la presència de manera més o menys important d'aquests riscos. Per exemple, no és el mateix una finca de cirerers amb uns arbres de 2 metres d'alçada dissenyats per collir des de terra, que un mur fruiter en poma amb una alçada de 4 metres.

Per arribar a les parts altes dels arbres es disposen de diferents tipus d'equipament, cadascun associat amb un tipus de risc específic.

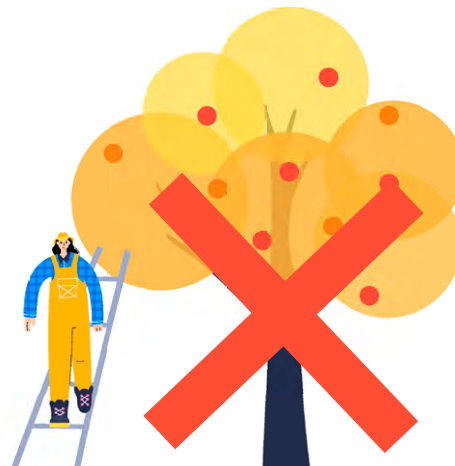
Escales manuals o bancs:

No adoptar postures forçades.

Assegurar l'estabilitat del banc/escala.

Col·locar les escales manuals amb una inclinació segura.

Pujar i baixar sempre de cara a l'escala.

Tractor o remolc:

- Mai asseure's sobre les parets del remolc o sobre els parafangs del tractor.
Ni remolcs ni tractors s'utilitzaran com a mitjà de transport de persones.

- Plataformes autopropulsades:

Aquest tipus de màquines són d'especial atenció, ja que aglutinen diversos riscos: són mòbils, treballen en alçada i, segons el tipus poden treballar diverses persones simultàniament.

Mai pujar a la barra intermèdia del barandat.

No treure el cos fora del balcó.

No situar-se entre la màquina i el remolc (en cas de que n'hi hagi).

No circular transversalment pel terreny amb una inclinació superior a la que permeti el fabricant de la maquinària.

No situar-se sota les plataformes mòbils o sota dels elevadors.

Abans de començar el treball, es recorrerà el terreny on es durà a terme la feina per a detectar possibles zones perilloses i eliminar o senyalitzar els perills. Es prestarà especial atenció a les sèquies, canals de reg, etc.

Procurar que la sola del calçat estigui neta sense restes que produeixen relliscades. L'únic lloc habilitat per accedir a la màquina és l'escala. Es farà sempre amb la màquina parada i completament frenada. Igual per baixar. No se saltarà de la plataforma.

Les superfícies de la màquina i dels balcons estaran nets, sense restes vegetals (especialment fruita).

No hi ha d'haver eines ni cap utensili que pugui fer entrebancar.

En els desplaçaments interns per la finca es tancaran els balcons, els treballadors no es mouran dels seus llocs i la plataforma romandrà baixada.

Si la màquina és de cintes, aquestes estaran plegades.

Es vigilarà no donar-se cops o enganxar-se amb alguna branca, que podria tirar al treballador al terra, i ser atropellat per la mateixa màquina o quedar-se aquesta sense control si qui cau és el conductor.

Mai baixar o pujar de la màquina en marxa.

No hi haurà ningú a les proximitats de la màquina.

El conductor donarà les ordres oportunes per a que ningú s'apropi a la màquina mentre estigui treballant.

2. Caiguda de persones al mateix nivell

La naturalesa del terra de les finques sòl ser irregular, amb possibilitat de forats i bonys, fet que afavoreix la possibilitat de que hi puguin haver caigudes.

No córrer i caminar amb cura.

S'utilitzarà un calçat que:

Cobreixi els dits dels peus.

Tingui una sola gruixuda.

Subjecti bé els peus i estigui tancada per darrera.

3. Caiguda d'objectes per manipulació

En general, es tendeix a mecanitzar al màxim les operacions de transport de càrregues. No obstant, sempre hi ha moments amb manipulació d'objectes de manera manual.

Al manipular diferents càrregues (galledes, caixes, sacs...), alguna pot caure i lesionar al treballador. Les lesions més habituals es produeixen als peus,

El calçat ha de cobrir els peus completament.

4. Inhalació o ingestió de substàncies nocives o tòxiques

La fruita que es recol·lecta pot estar bruta per agents externs (insectes, pols, tractaments fitosanitaris, etc.).

No accedir a cap parcel·la sense l'autorització del responsable de la finca.

Està prohibit menjar fruita sense l'autorització de l'encarregat de l'explotació.

5. Atropellament per vehicles

La mecanització és una constant en tot tipus de plantacions fructíferes. La utilització de la maquinària sense la deguda cura pot generar accidents de conseqüències molt greus.

Evitar manipular càrregues a prop dels vehicles.

No dormir-se a l'ombra dels vehicles.

Sempre que sigui possible, s'ha d'evitar la presència d'operaris en l'entorn de la màquina.

En tasques de recol·lecció amb plataformes múltiples, el conductor haurà d'estar atent a la conducció i a les persones de l'entorn.

6. Atrapar-se per o entre les parts mòbils de les màquines

Hi ha zones de la maquinària, que tot i que han d'estar degudament protegides, són de molt risc. Una és la transmissió Cardan dels tractors, utilitzada en múltiples operacions als fruiters. Altres són els pistons hidràulics de les plataformes de recol·lecció.

No dur roba ampla.

No apropar-se a la zona d'acció de la Cardan (encara que estigui protegida).

No apropar-se a zones on existeixi risc d'atrapar-se (pistons, engranatges, ...).

7. Manipulació manual de càrregues

La manipulació i el transport de càrregues constitueix un problema específic que pot provocar molèsties o lesions, sobretot a l'esquena, essent un factor important de sobrecàrrega muscular.

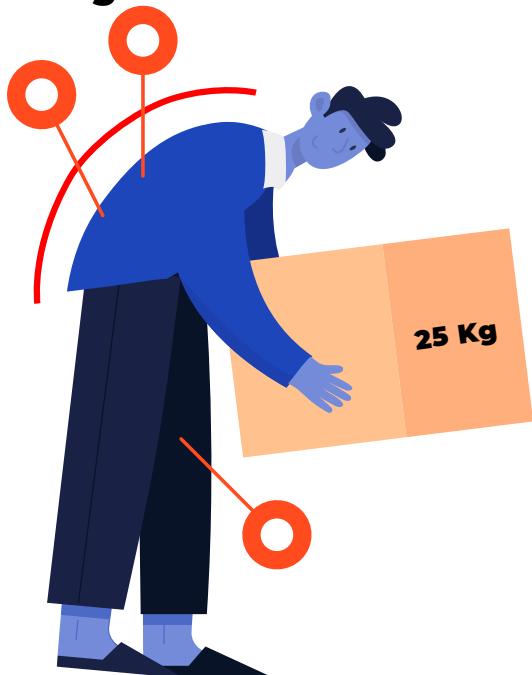
Una mala postura pot ocasionar lesions a la columna!!!

Només amb una correcta posició de la columna es podrà aixecar adequadament una càrrega.

En les operacions de manipulació de càrregues manuals, els treballadors han d'emprar una tècnica d'aixecament adequat a aquest tipus d'esforços.

Les tècniques d'aixecament de pesos tenen com a principi bàsic mantenir l'esquena recta i fer l'esforç amb les cames.

375 Kg!

75 Kg!

Cada explotació fructícola pot tenir diferents riscos segons la seva casuística. Les mesures de prevenció a prendre s'han de generar a partir d'una avaluació de riscos concreta de la finca.

“Activitat finançada a través de l'Operació 01.02.01 de Transferència Tecnològica del Programa de desenvolupament rural de Catalunya 2014-2020”

